

بررسی پتانسیل‌های صادراتی ایران به کشورهای همسایه

مورد مطالعه: کشور روسیه

اتاق بازرگانی، صنایع، معادن و کشاورزی تهران
معاونت بررسی‌های اقتصادی
اسفند ۱۳۹۵

فهرست مطالب

- اهمیت موضوع و ضرورت انجام تحقیق
- مروری بر شاخص های اقتصادی ایران و روسیه
- نگاهی به روند تجارت روسیه
- بررسی روند صادرات ایران به روسیه
- شناسایی نیازهای وارداتی روسیه
- بررسی سوابق صادراتی ایران در نیازهای وارداتی روسیه
- شاخص مزیت نسبی آشکار شده و متقارن
- مبادلات بانکی دو کشور
- جمع بندی

اهمیت موضوع

- چرا پیوستن به زنجیره ارزش جهانی و توسعه صادرات غیر نفتی مهم است؟
- ویژگی‌های اقتصاد ایران برای توسعه صادرات غیرنفتی
 - وجود بازار مصرف قابل توجه در کشورهای همسایه
 - موقعیت جغرافیایی
 - وجود جمعیت در سن کار بزرگ و با تحصیلات بالا
- یکی از الزامات توسعه صادرات غیرنفتی، شناسایی نیازهای وارداتی سایر کشورها به خصوص کشورهای همسایه و بررسی پتانسیل های صادراتی ایران در این زمینه است.

معرفی کشور روسیه

- روسیه پهناورترین کشور جهان است .
- روسیه با تولید ناخالص داخلی ۱۳۲۶ میلیارد دلار در سال ۲۰۱۵، ششمین اقتصاد جهان بر مبنای قدرت خرید است.
- یکی از پنج عضو دائمی شورای امنیت سازمان ملل، عضو گروه هشت، شورای اروپا، سازمان تجارت جهانی، سازمان همکاری شانگهای و ...
- در سال ۲۰۱۵ بیش از ۱۸۲ میلیارد دلار واردات داشته است.
- بزرگترین تولید کننده گاز و یکی از مهمترین تولیدکنندگان نفت جهان
- روسیه از طریق دریای خزر با ایران همسایه است.

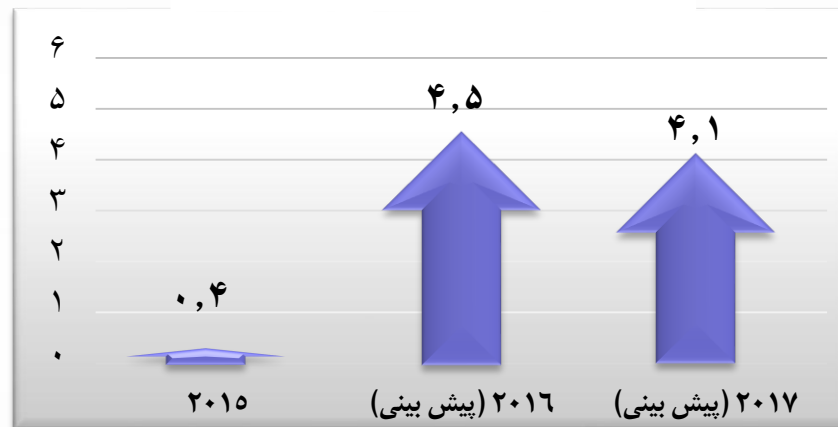

بر اساس آمار گمرک ایران در سال ۱۳۹۴ تنها ۰,۵ درصد
از کل صادرات کالایی غیر نفتی ایران به کشور روسیه
انجام شده است.

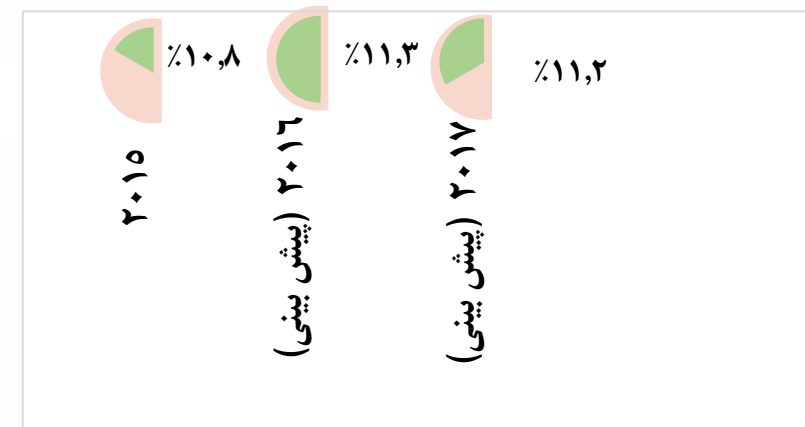
شاخص‌های عمده اقتصادی کشور ایران در یک نگاه

کل جمعیت ایران در سال ۲۰۱۵: ۷۹,۱۰۹,۲۷۲ نفر
سهم جمعیت ۶۴-۱۵ ساله (درصد از کل): ۷۱,۳ درصد

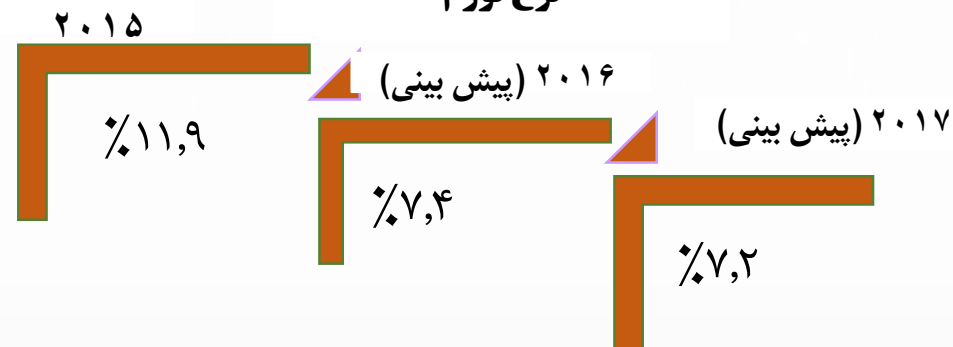
نرخ رشد حقیقی اقتصاد (درصد)

نرخ بیکاری

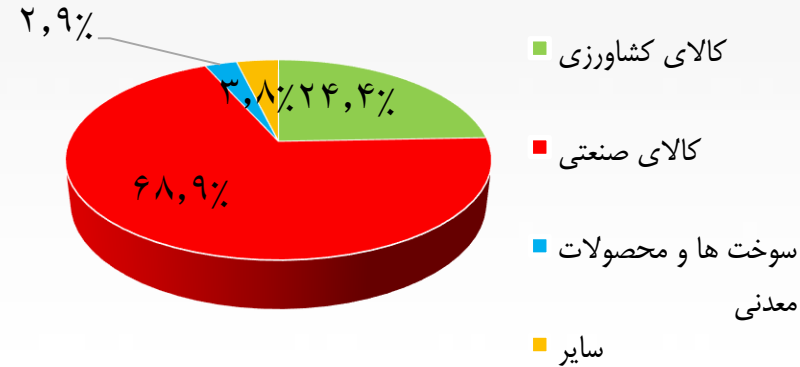

نرخ تورم

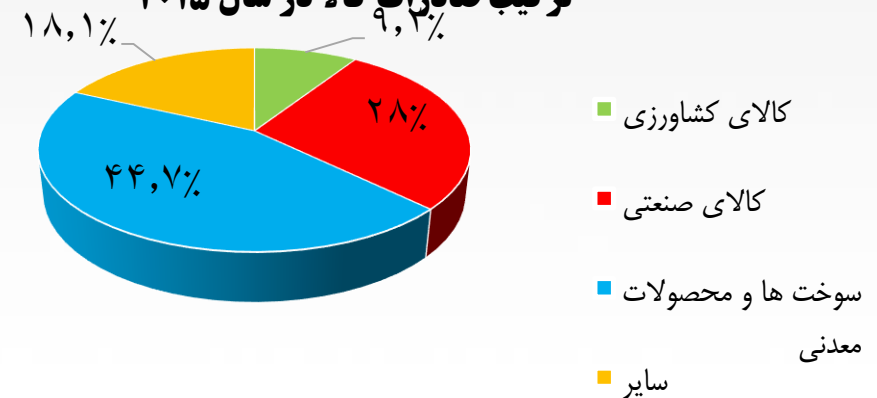
شاخص‌های عمده اقتصادی کشور ایران در یک نگاه

ترکیب واردات کالا در سال ۲۰۱۵

مجموع واردات کالایی: ۴۲,۵ میلیارد دلار

ترکیب صادرات کالا در سال ۲۰۱۵

مجموع صادرات کالایی: ۶۳ میلیارد دلار

۲۶,۶	کل محصولات	میانگین ساده تعرفه (۲۰۱۱)
۳۰,۴	محصولات کشاورزی	
۲۶,۱	محصولات صنعتی	
۱۴,۸	کل محصولات	میانگین موزون تعرفه (۲۰۱۰)
۱۴,۷	محصولات کشاورزی	
۱۴,۹	محصولات صنعتی	

شاخص‌های عمده اقتصادی کشور ایران در یک نگاه

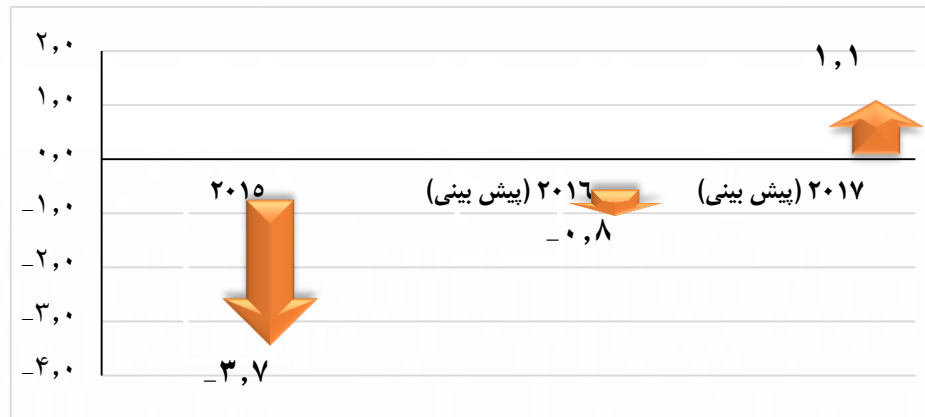
جایگاه ایران در شاخص‌های منتخب جهانی

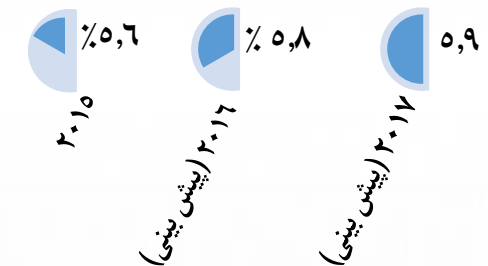
شاخص‌های عمده اقتصادی کشور روسیه

کل جمعیت روسیه در سال ۲۰۱۵: ۱۴۳,۸۱۴,۰۰۰ نفر
سهم جمعیت ۱۵-۶۴ ساله (درصد از کل): ۶۹,۹ درصد

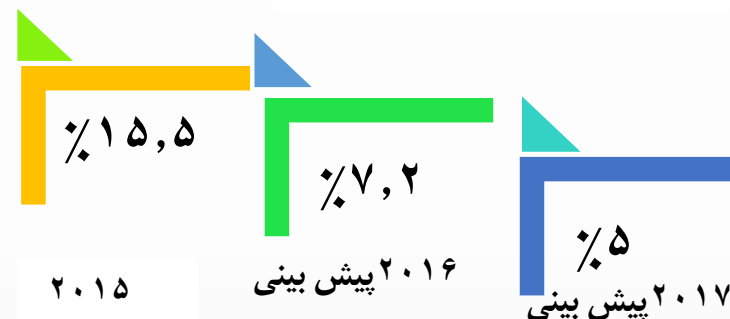
نرخ رشد حقیقی اقتصاد (درصد)

نرخ بیکاری

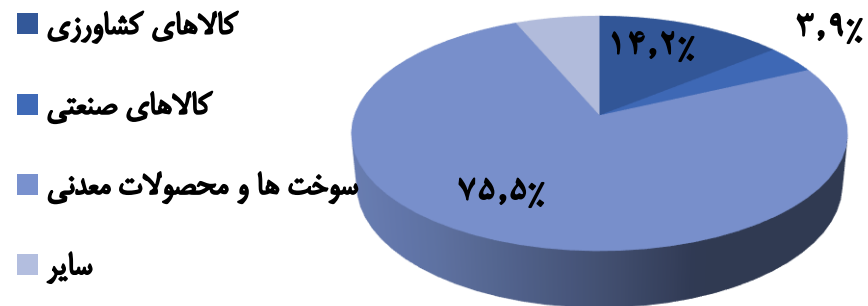

نرخ تورم

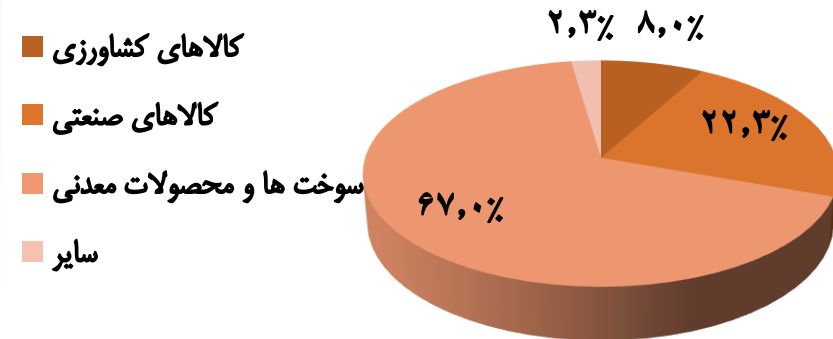

شاخص‌های عمده اقتصادی کشور روسیه

ترکیب واردات کالا در سال ۲۰۱۵

ترکیب صادرات کالا در سال ۲۰۱۵

۷,۸	کل محصولات	میانگین ساده تعرفه
۱۰,۸	محصولات کشاورزی	
۷,۳	محصولات صنعتی	
۸,۱	کل محصولات	میانگین موزون تعرفه
۱۲,۸	محصولات کشاورزی	
۷,۴	محصولات صنعتی	

شاخص‌های عمده اقتصادی کشور روسیه

جایگاه روسیه در شاخص‌های منتخب جهانی

نگاهی به روند تجارت روسیه

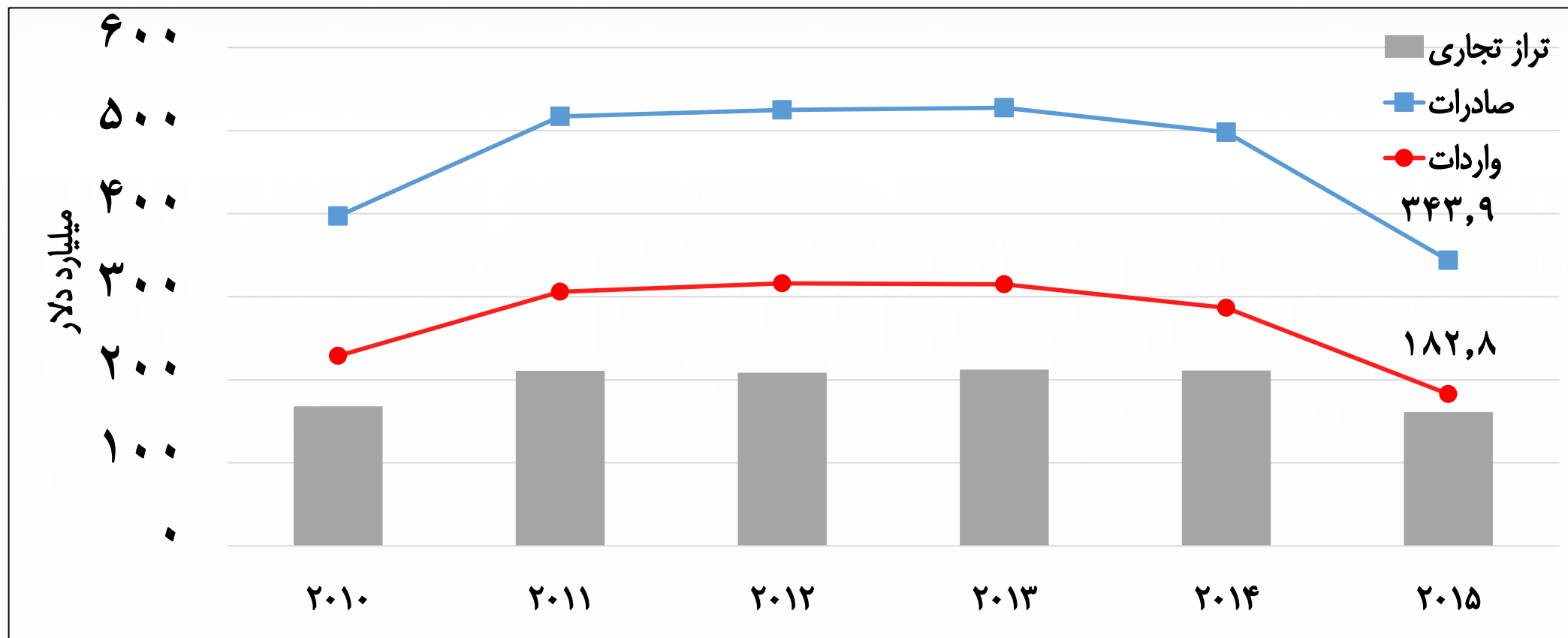
شرکای عمده تجاری روسیه (میلیون دلار-درصد)

کشور مبدأ	ارزش واردات در سال ۲۰۱۵	سهم از کل واردات روسیه در سال ۲۰۱۵	کشور مقصد	ارزش صادرات در سال ۲۰۱۵	سهم از کل صادرات روسیه در سال ۲۰۱۵
چین	۳۵,۱۹۹	۱۹,۳	ناحیه نس	۵۳,۰۹۷	۱۵,۴
آلمان	۱۸,۹۹۲	۱۰,۴	هلند	۴۰,۱۹۸	۱۱,۷
آمریکا	۱۱,۴۹۰	۶,۳	چین	۲۸,۳۳۵	۸,۲
بلاروس	۷,۹۸۹	۴,۴	ایتالیا	۱۶,۲۰۴	۴,۷
ایتالیا	۷,۹۳۴	۴,۳	آلمان	۱۵,۹۰۶	۴,۶
ژاپن	۶,۸۱۹	۳,۷	ژاپن	۱۴,۴۲۶	۴,۲
اکراین	۵,۶۴۳	۳,۱	کره جنوبی	۱۳,۱۹۶	۳,۸
فرانسه	۵,۵۶۳	۳	بلاروس	۱۲,۴۲۸	۳,۶
کره جنوبی	۴,۵۳۲	۲,۵	ترکیه	۱۱,۷۰۳	۳,۴
قزاقستان	۴,۲۷۵	۲,۳	قزاقستان	۱۰,۳۰۲	۳
جهان	۱۸,۲۷۸۲	۱۰۰	جهان	۳۴۳,۹۰۸	۱۰۰

منبع داده‌ها: ITC

نگاهی به روند تجارت روسیه

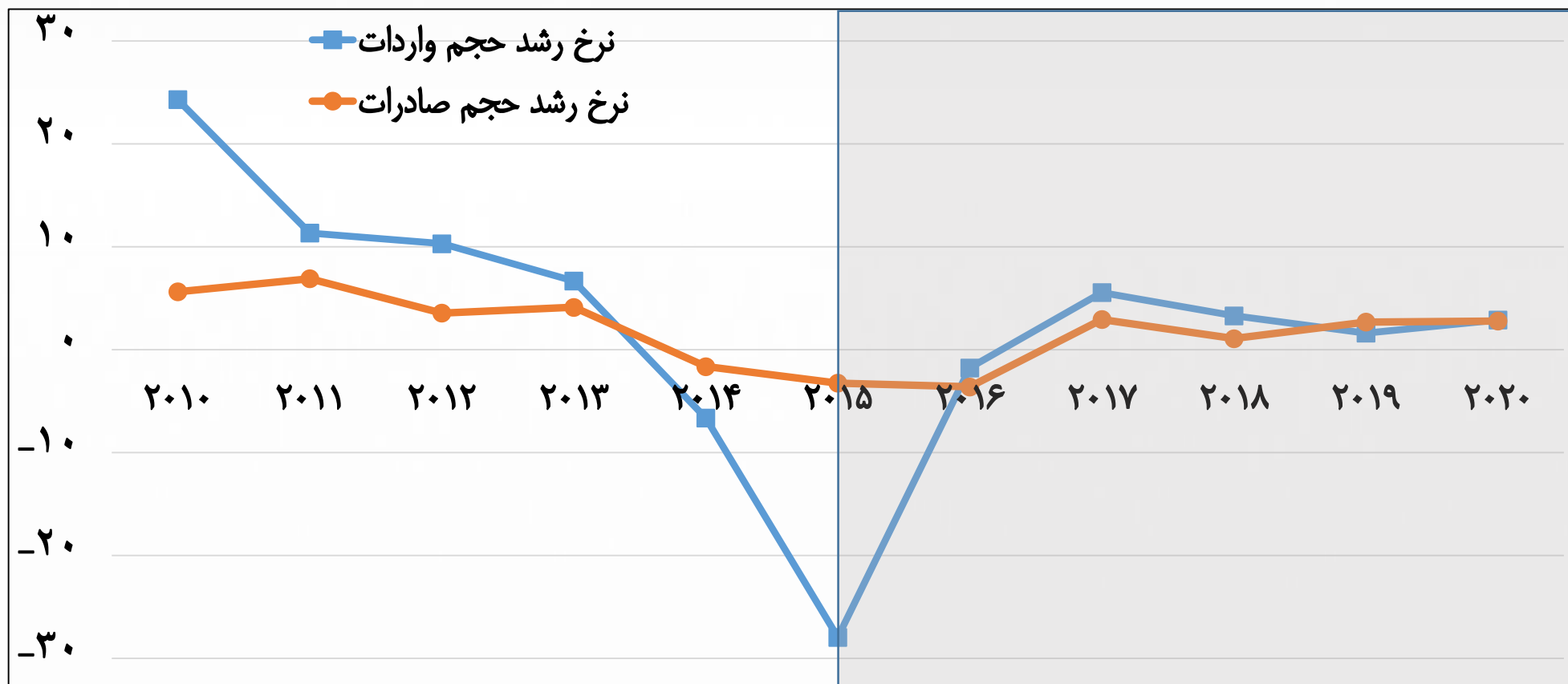
ارزش صادرات، واردات و تراز تجاری روسیه طی سال‌های ۲۰۱۰-۲۰۱۵

منبع داده‌ها: ITC

نگاهی به روند تجارت روسیه

نرخ رشد صادرات و واردات روسیه طی سال‌های ۲۰۱۰-۲۰۲۰

منبع داده‌ها: صندوق بین‌المللی پول

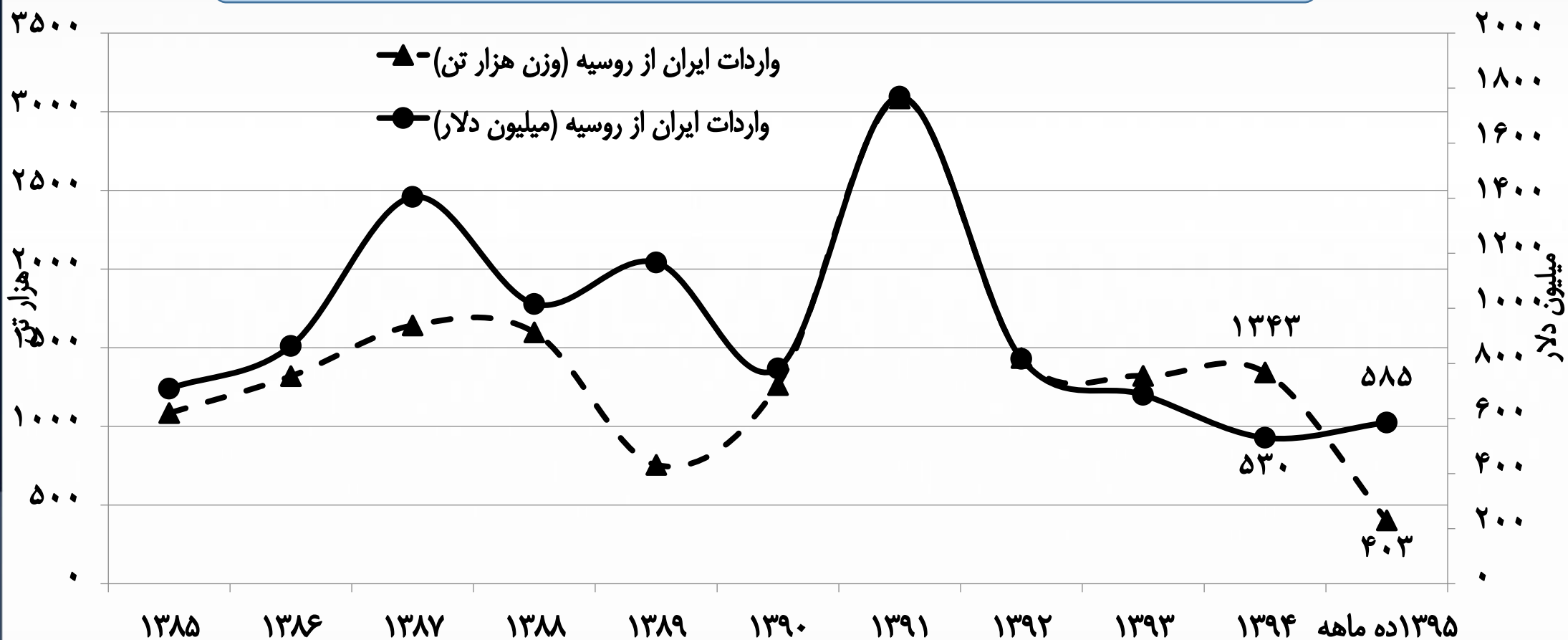
مراودات تجاری ایران و روسیه

ارزش و حجم صادرات ایران به روسیه طی سال‌های ۱۳۸۵-۹۵

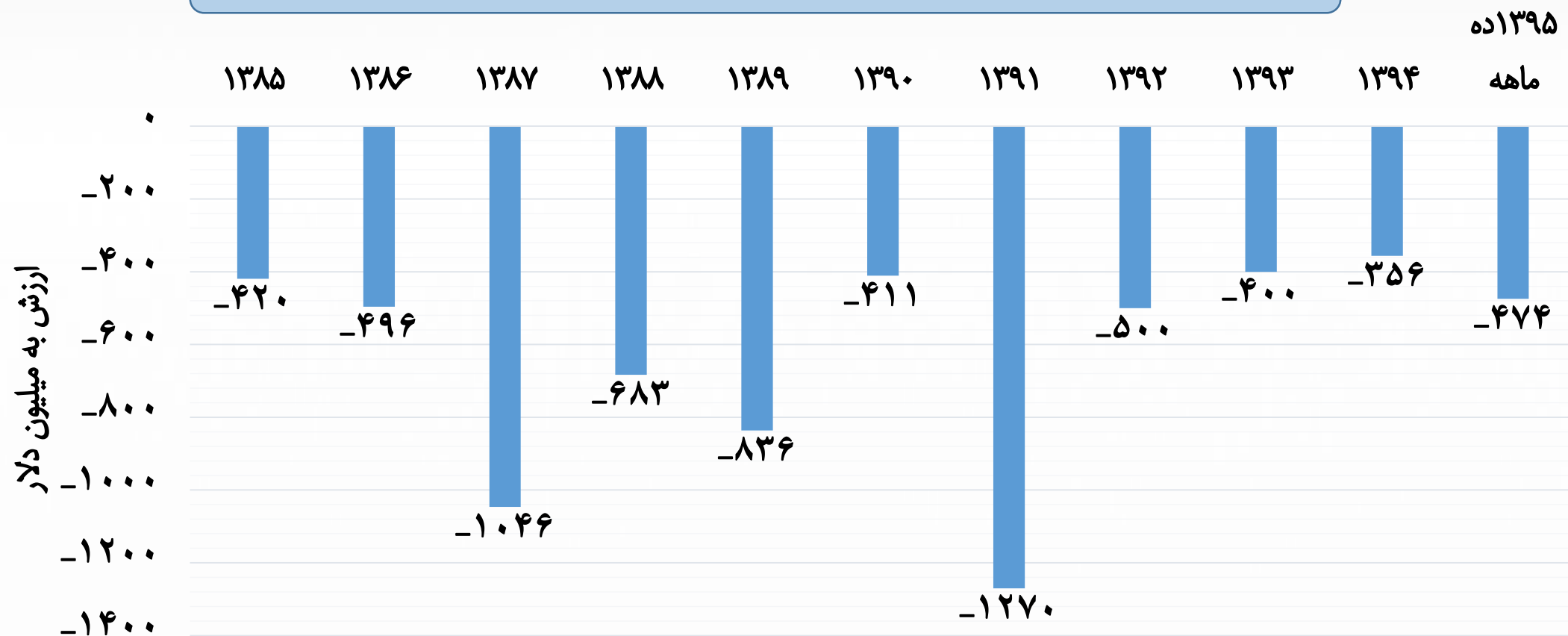
مراودات تجاری ایران و روسیه

ارزش و حجم واردات ایران از روسیه طی سال‌های ۹۵-۱۳۸۵

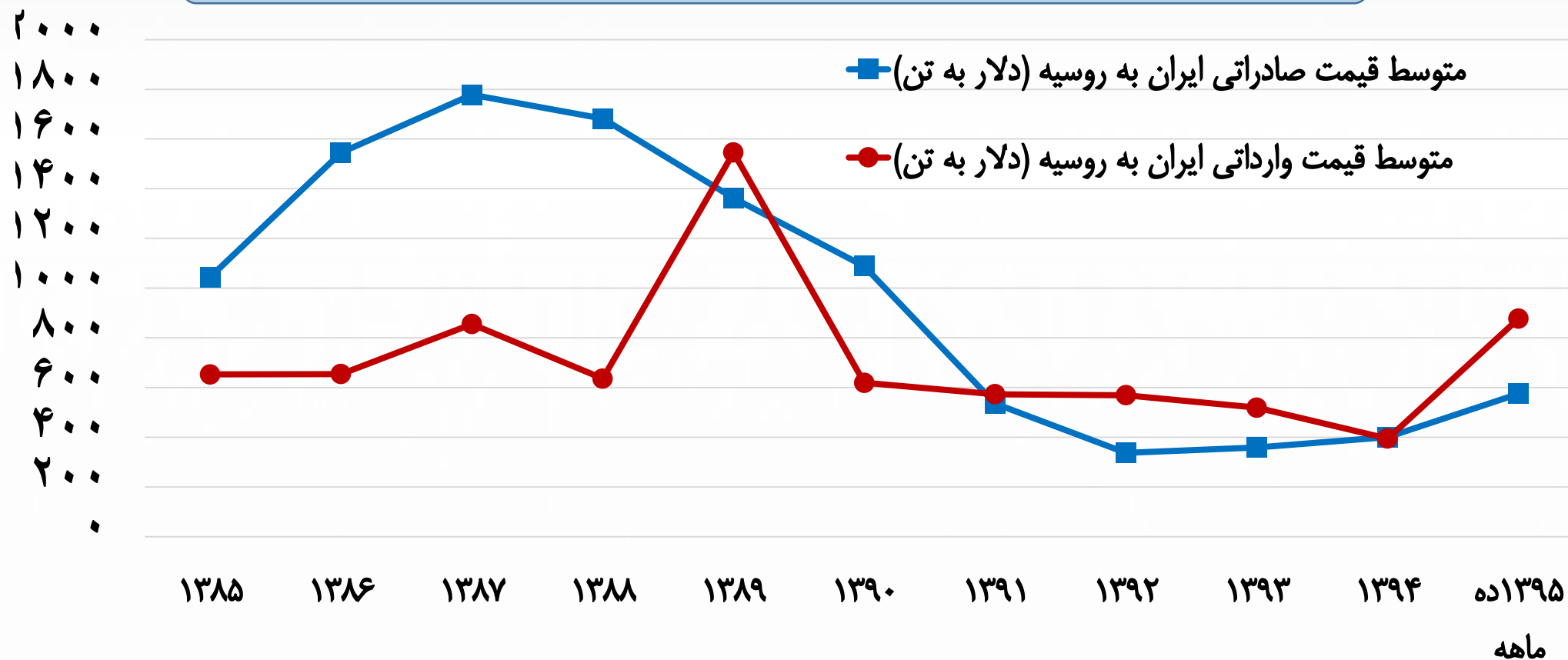
مراودات تجاری ایران و روسیه

تراز تجاری غیرنفتی ایران و روسیه طی سال‌های ۹۵-۱۳۸۵

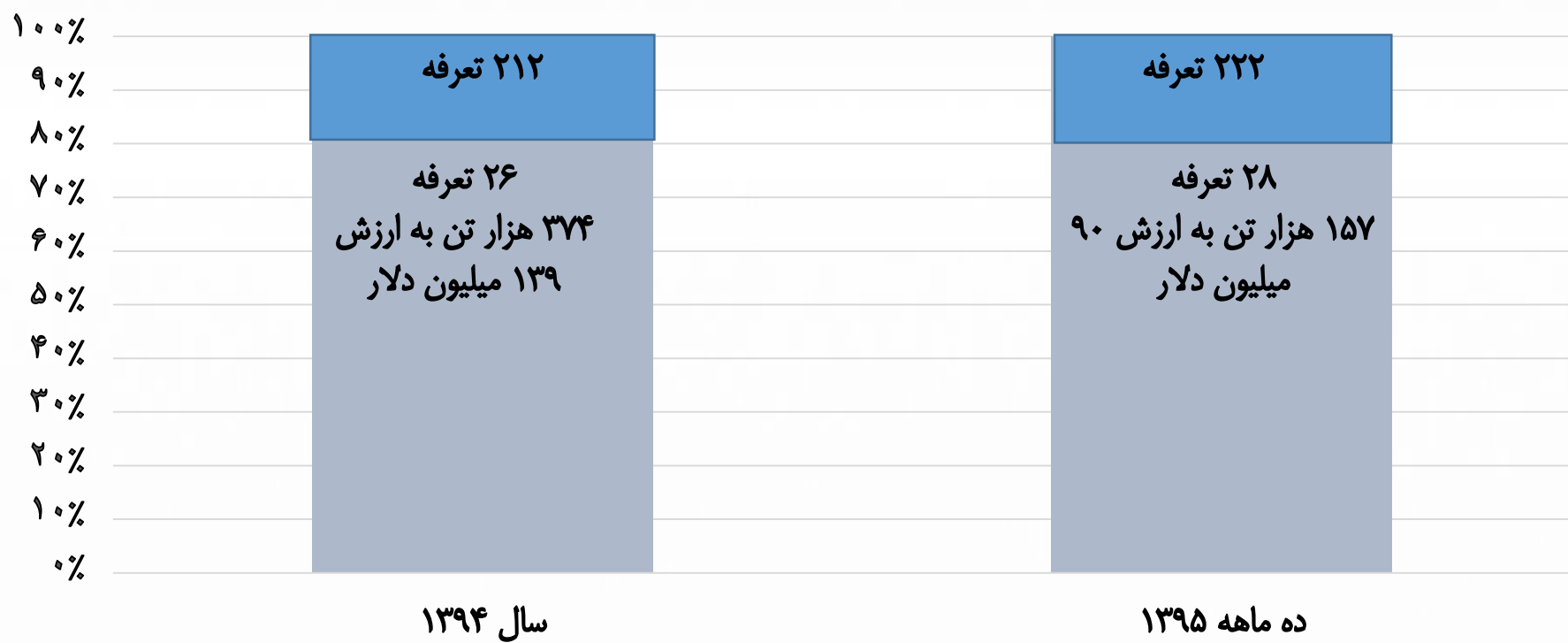
مراودات تجاری ایران و روسیه

متوسط قیمت صادراتی و وارداتی ایران و روسیه طی سال‌های ۹۵-۱۳۸۵

اقلام عمده صادراتی ایران به روسیه

اقلامی که حدود ۸۰ درصد ارزش صادرات ایران به روسیه را تشکیل می‌دهند.

اقلام عمده صادراتی ایران به روسیه

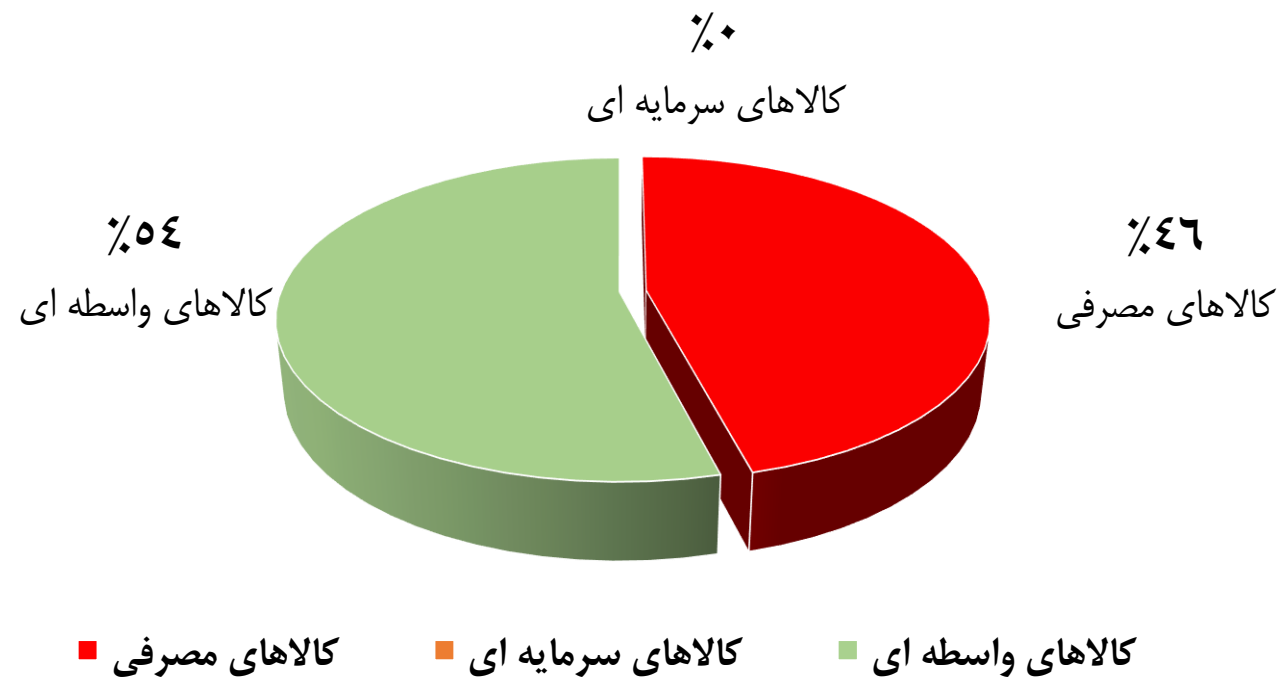
پنج قلم عمده صادراتی ایران به روسیه در سال ۱۳۹۴

ردیف	کد تعرفه	شرح تعرفه	وزن (هزارتن)	ارزش (میلیون دلار)	متوسط قیمت صادراتی هر واحد کالا (دلار به تن)	سهم از کل ارزش صادراتی ایران به روسیه (درصد)
۱	۰۷۰۷۰۰۰۰	خیار و خیارترشی، تازه یا سردکرده	۴۳،۸۲	۲۰،۹۲	۴۷۷	۱۲،۱
۲	۸۴۱۱۹۹۱۰	پره‌های ثابت و متحرک داغ توربین گازی	۰،۰۳	۱۲،۲۷	۴۶۴۷۷۳	۷،۱
۳	۰۷۰۴۹۰۰۰	کلم قرمز و سفید، کلم پیچ، کلم قمری ... و غیره، تازه یا سرد کرده	۳۷،۲۰	۱۱،۵۹	۳۱۱	۶،۷
۴	۲۵۲۳۲۹۰۰	سایر سیمان سفید پرتلند بجز رنگ شده به طور مصنوعی	۲۲۰،۶۰	۹،۷۱	۴۴	۵،۶
۵	۰۸۰۲۵۱۰۰	پسته‌ها با پوست تازه یا خشک	۱،۱۰	۹،۰۰	۸۱۹۸	۵،۲

پنج قلم عمده صادراتی ایران به روسیه در ده ماهه سال ۱۳۹۵

ردیف	کد تعرفه	شرح تعرفه	وزن (هزارتن)	ارزش (میلیون دلار)	متوسط قیمت صادراتی هر واحد کالا (دلار به تن)	سهم از کل ارزش صادراتی ایران به روسیه (درصد)
۱	۰۸۰۶۲۰۳۰	تیزا بی بی دانه (انگورخشک کرده)	۱۰،۶	۱۱،۷۷	۱۵۶۵	۱۰،۶
۲	۰۸۱۰۵۰۰۰	کیوی، تازه	۸،۳	۹،۲۵	۳۸۷	۸،۳
۳	۳۰۰۴۹۰۹۰	سایر مکمل‌های دارویی برای خرده فروشی که تولید داخلی مشابه ندارند	۸،۲	۹،۰۵	۱۰۸۴۳۹۰	۸،۲
۴	۰۷۰۷۰۰۰۰	خیار و خیارترشی، تازه یا سردکرده	۷،۴	۸،۲۱	۳۹۸	۷،۴
۵	۲۰۰۷۹۹۹۰	مربا، ژله، مارمالاد، پوره و خمیر میوه یا با افزودن قند غیرمذکور در جای دیگر غیر هموژنیزه	۴،۲	۴،۶۸	۱۳۲۷	۴،۲

اقلام عمده صادراتی بر حسب نوع کاربرد کالاها

اقلام جدید صادراتی ایران به روسیه

تعداد ۵۱ قلم از کالاها با کد تعرفه هشت رقمی در سال ۱۳۹۴ برای اولین بار از ایران به کشور روسیه صادر شده‌اند. این کالاها پتانسیل‌های جدیدی است که در سال ۱۳۹۴ ایجاد شده است و می‌توان در سال‌های آینده نیز این کالاها را به روسیه صادر کرد. مقدار این کالاها ۴.۴ هزار تن به ارزش ۱۵.۶ میلیون دلار است که سهمی در حدود ۹ درصد از صادرات ایران به روسیه را دارد.

شناسایی نیازهای وارداتی روسیه

شناسایی کالاهای عمده وارداتی روسیه که از میان ۵۰ قلم عمده کالاهای وارداتی این کشور (از لحاظ سهم ارزشی در هر سال) طی سالهای ۲۰۱۳-۲۰۱۵ بر اساس کد تعرفه چهار رقمی انتخاب شده که بخش عمده‌ای از ارزش واردات این کشور را در این سه سال تشکیل داده‌اند.

۱- شناسایی کالاهای وارداتی روسیه که ایران به طور کلی صادراتی در آن نداشته است

(ردیف تعرفه ۴ رقمی)

۲- شناسایی کالاهای وارداتی روسیه که سابقه صادراتی آن در ایران وجود داشته است اما

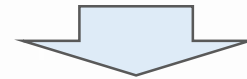
به روسیه صادر نشده است.

(ردیف تعرفه ۴ رقمی)

شاخص مزیت نسبی آشکار شده

از مهم ترین شاخص های صادراتی است که عملکرد صادراتی هر کشور را از طریق مقایسه سهم هر کالا در صادرات آن کشور با سهم همان کالا از صادرات جهان ارزیابی می کند.

این شاخص عددی بین صفر تا بینهایت را می تواند اختیار کند. چنانچه این شاخص عددی بزرگتر از یک باشد، بدان معنی است که عملکرد صادراتی کشور مورد بررسی از متوسط عملکرد جهان در صادرات آن کالا بهتر بوده و در صادرات آن دارای مزیت است. مقادیر بین صفر تا یک نشانه عدم وجود مزیت نسبی است.

$$RCA = \frac{X_{ij} / \sum X_{ij}}{X_{iw} / \sum X_{iw}}$$

X_{ij} ارزش صادرات کالای مورد نظر i از کشور j ، $\sum X_{ij}$ ارزش کل صادرات کشور مورد مطالعه،
 X_{iw} ارزش صادرات کالای مورد نظر در سطح جهان و $\sum X_{iw}$ ارزش کل صادرات جهانی است.

شاخص مزیت نسبی آشکار متقارن

برای ارزیابی دقیق تر مزیت نسبی و متقارن کردن شاخصی سنجش آن از شاخص مزیت نسبی آشکار شده متقارن استفاده می شود

شاخص مزیت نسبی آشکار متقارن مقادیر $+1$ تا -1 را به خود می گیرد. مقادیر منفی نشان دهنده نبود مزیت و مقادیر مثبت نشان دهنده وجود مزیت است

$$RSCA = \frac{(RCA - 1)}{(RCA + 1)}$$

نتایج بررسی مزیت نسبی آشکار شده و مقارن

شاخص مزیت نسبی آشکار شده ایران در برخی کالاهای عمده وارداتی روسیه نزدیک به یک (کمتر از یک) است.

- سایر مصنوعات از مواد پلاستیکی و مصنوعات از سایر مواد مشمول شماره های ۳۹۰۱ لغایت ۳۹۱۴.
- ماشین آلات و دستگاه ها برای آماده کردن یا تغییر شکل دادن توتون و تنباکو، که در جای دیگر این فصل گفته نشده و مشمول شماره های دیگر این فصل نباشد.

نتایج

- در برخی از کالاهای عمده وارداتی روسیه که ایران به سایر کشورها به جزء روسیه صادر می‌کند، قیمت صادراتی ایران پایین تر از قیمت وارداتی روسیه است، همچنین حقوق ورودی دریافتی در روسیه پایین تر از کشوری است که ایران به آن صادر می‌کند. با در نظر گرفتن سایر هزینه‌ها از جمله هزینه حمل و نقل، این کالاها می‌توانند یکی از پتانسیل صادراتی ایران به روسیه محسوب شوند.

- در برخی کالاهای عمده وارداتی روسیه، برخی کشورهای اروپایی صادرکننده این اقلام به روسیه بوده‌اند. با توجه به ظرفیت بالای اقتصاد ایران، فراهم نمودن امکان همکاری مشترک با این کشورها برای تولید کد تعرفه‌های مربوطه در ایران و صادرات آن به روسیه می‌تواند مورد توجه قرار گیرد.

- با توجه به احتمال وجود برنامه هایی برای توسعه و افزایش ظرفیت تولید برای برخی از اقلام وارداتی روسیه در این کشور، لازم است هر نوع برنامه افزایش ظرفیت تولید در ایران با هدف افزایش صادرات به کشورهای گوناگون از جمله روسیه، بعد از بررسی دقیق و جامع برنامه های توسعه کشورهای هدف انجام شود.

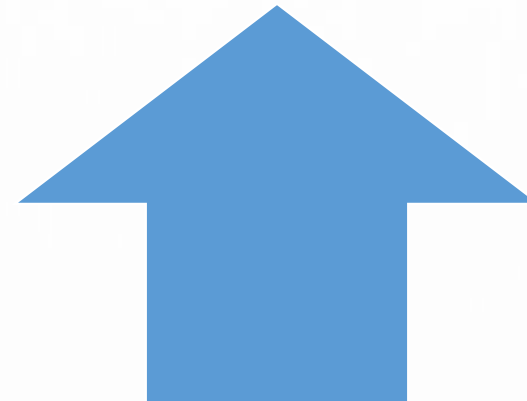
آخرین وضعیت ارتباطات بانکی با روسیه

ارتباط از طریق بانک‌های
بزرگ روسیه به داخل کشور
روسیه از کشورهای ژاپن،
ترکیه، هند، چین، آلمان و ...

ارتباط از طریق میربیزنس بانک
(شعب بانک ملی در مسکو و
آستاراخان)

<http://www.mbb.ru.com/eng/>

با تشکر از توجه شما

اتاق بازرگانی، صنایع، معادن و کشاورزی تهران
معاونت بررسی‌های اقتصادی
اسفند ۱۳۹۵